

N:o 39.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående statsbidrag för utrotande af ollonberrar; gifven Stockholms slott den 24 februari 1893.

Under åberopande af hvad bilagda utdrag af protokollet öfver civilärenden för denna dag innehåller, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva, att af de medel, som jemlikt Riksdagens skrivelser den 12 maj 1868 och den 6 mars 1889 blifvit ställda till Kongl. Maj:ts disposition för behöfvandes undsättning vid missväxt eller felslagen skörd eller då allmännare nöd i någon ort af annan orsak uppstått, ett sammanlagdt belopp af högst 60,000 kronor må för åren 1893, 1894, 1895 och 1896 af Kongl. Maj:t disponeras såsom anslag till bestridande af kostnaderna för utrotande af ollonberrar, att utgå i den mån motsvarande belopp af enskilde, kommuner, landsting eller hushållnings-sällskap för ändamålet tillskjutes.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

O S C A R.

V. L. Groll.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 24 fe-
bruari 1893.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern *Boström*,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve *Lewenhaupt*,
Statsråden: friherre *von Essen*,
friherre *Akerhielm*,
Östergren,
Groll,
Wikblad,
Gilljam,
friherre *Rappe*,
Christerson.

Departementschefen statsrådet *Groll* anförde vidare:

»Med anledning af en utaf Eders Kongl. Maj:t den 31 januari 1890 aflåten proposition medgaf Riksdagen enligt dess underdåniga skrifvelse den 16 april nämnda år, att af de medel, som jemlikt Riksdagens skrivelser den 12 maj 1868 och den 6 mars 1889 blifvit ställda till Eders Kongl. Maj:ts disposition för behöfvandes undsättning vid missväxt eller felslagen skörd eller då allmännare nöd i någon ort af annan orsak uppstått, ett sammanlagdt belopp af högst 60,000 kronor finge för åren 1890, 1891 och 1892 af Eders Kongl. Maj:t disponeras såsom anslag till bestridande af kostnaderna för utrotande af ollonborrar, att utgå i den mån motsvarande belopp af enskilde, kommuner, landsting eller hushållningssällskap för ändamålet tillsköttes.

Af de sålunda till Eders Kongl. Maj:ts förfogande ställda medlen har Eders Kongl. Maj:t genom särskilda nådiga bref tilldelat:

dels den 17 oktober 1890

Hallands läns hushållningssällskap	kronor	24,000: —	
Kristianstads läns »	»	24,000: —	
Malmöhus »	»	6,000: —	
Kalmar » södra »	»	100: —	54,100: —

dels ock den 5 juni 1891

Blekinge läns hushållningssällskap		3,000: —	
	eller tillhopa kronor	57,100: —	

att af statskontoret utbetalas i den mån med intyg från Eders Kongl. Maj:ts vederbörande befallningshafvande styrktes, att ofvannämnda förbehåll om bidrag från orten vore uppfyllt;

och har statskontoret, på grund af förstnämnda nådiga bref utanordnat till

		1891	1892
Hallands läns hushållningssällskap	kronor	— — —	8,616: 87
Kristianstads läns »	»	7,663: 81	2,087: 35
Malmöhus »	»	6,000: —	— — —
Kalmar » södra »	»	100: —	— — —

tillsammans kronor 13,763: 81 10,704: 22

eller för begge åren 24,468 kronor 3 öre, hvaremot af de genom nådiga brefvet den 5 juni 1891 anvisade medlen ännu icke någon del blifvit af statskontoret utanordnad.

Vidare har, sedan uti en till Eders Kongl. Maj:t ingifven skrift Malmöhus läns hushållningssällskap, med uppgift att kommunerna inom sällskapets område för ollonborrhars utrotande utbetalt tillhopa 19,292 kronor 68 öre, i underdånighet anhållit, att utaf de till ollonborrhars utrotande disponibla medel ytterligare undfå så stort belopp, som tillgångarne medgäfvé, Eders Kongl. Maj:t denna dag af ifrågavarande till Eders Kongl. Maj:ts disposition ställda medel anvisat till nämnda läns hushållningssällskap ytterligare 3,646 kronor 34 öre, att användas till betäckande af utgifter under åren 1890, 1891 och 1892 för utrotande af ollonborrhars inom sällskapets område.

Fråga har nu blifvit väckt om anvisande af medel för utrotande af ollonborrhars jemväl under innevarande och närmast derpå följande år. Sålunda har uti en af Eders Maj:ts befallningshafvande i Kristianstads

län med underdånig skrifvelse den 20 nästlidne januari till Eders Kongl. Maj:t insänd skrift nämnda läns hushållningssällskap anhållit, att Eders Kongl. Maj:t täcktes medgifva, att sällskapet finge af det anslag å 24,000 kronor, som Eders Kongl. Maj:t uti förenämnda nådiga bref af den 17 oktober 1890 anvisat till utrotande af ollonborrar inom länet, och hvaraf sällskapet, på sätt redan blifvit nämndt, uppburit allenast 9,751 kronor 16 öre, på oförändrade vilkor under åren 1893, 1894 och 1895 disponera återstående beloppet 14,248 kronor 84 öre. Till stöd för denna anhållan har hushållningssällskapet anfört, att, om ock de ifrågavarande skadedjuren genom de under åren 1891 och 1892 vidtagna kraftiga åtgärderna blifvit i någon mån hämmade i sin förökning, deras antal likväl ännu vore så stort, att, om de finge ostördt föröka sig, de snart skulle blifva lika förderfbringande som under 1880-talet och utbreda sig till trakter, der de förut varit okända, och att, då ollonborrarna nästan uteslutande förekomme i de magrare trakterna i länets norra del, befolkningen icke utan bidrag af allmänna medel kunde åtaga sig de dryga kostnader, som måste uppstå, derest utrotandet af skadedjuren skulle bedrifvas med önskvärd kraft.

Landbruksstyrelsen, som genom nådig remiss undfått befallning att öfver denna af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet till bifall förordade ansökning sig yttra, har den 6 innevarande månad afgifvit det sålunda infordrade utlåtandet och dervid tillika öfverlemnadt en af Hallands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott gjord underdånig ansökning om tillstånd att för ollonborrars utrotande inom länet under åren 1893—1895 få, på förut stadgade vilkor, använda den icke redan lyftade delen af det sällskapet genom nådiga brefvet den 17 oktober 1890 anvisade anslaget. I denna ansökning har förvaltningsutskottet anfört, att det förhållande att, medan under år 1887, då allmänheten icke varit förberedd på en insamling af ollonborrar, 448,219 liter sådana skadedjur dödats, mängden af insamlade ollonborrar under år 1891 uppgått till endast 283,347 liter, oaktadt de flesta kommuner sistnämnda år varit fullt beredda på insamling deraf i stor skala, syntes hafva ådagalagt, i hvad mån den anställda insamlingen af dessa insekter verkat gagnande; att det emellertid vore att befara, att dessa skadedjurs härjningar skulle fortsättas under de kommande åren, derest deras antal icke genom kraftiga åtgärder minskades, då det vore att vänta, att ollonborrarnes larver skulle uppträda åren 1893 och 1894, hvarefter ett flygår åter inträffade år 1895, att det förty vore af största vigt, att deras utrotande äfven under nämnda period med all kraft bedrefves, men att kommunernas tillgångar i allmänhet vore ganska begränsade, samt att

hushållningssällskapets medel toges i anspråk äfven för många andra ändamål.

Vidare har landtbruksstyrelsen med sitt utlåtande insändt infortrade yttranden i ämnet från Kristianstads och Malmöhus läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott samt från den i statens tjänst anstälde instruktör för meddelande af upplysningar i fråga om de för landtbruket skadliga insekter Sven Lampa.

I sitt berörda yttrande har Kristianstads läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott, med uttalande af den förhoppning att kampen mot ollonborrarna inom länet under de närmaste åren skulle upptagas allmänne än vid den sista stora svärmningen 1891 varit fallet, förmått sig, under förutsättning af nådigt bifall till länets hushållningssällskaps nyss omförmälda ansökning anse, att tillräckliga tillgångar för ändamålet funnes, utan att något nytt anslag därför behöfde begäras; och har Malmöhus läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott förklarar, att utskottet vore fullt förvissadt derom, att sällskapet ej skulle tveka att under åren 1893—1896 med halfva beloppet ersätta de omkostnader, hvilka socknarne finge vidkännas för insamling och dödande af ollonborrar och deras larver; och hvartill årligen ett anslag af omkring 6,000 kronor torde böra beräknas, dock under förutsättning att statsbidrag till samma belopp som förut erhöles.

Lampa har uti sitt yttrande anført, att det genom insamlingsresultaten och trovärdiga personers vittnesbörd vore ådagalagdt, att ollonborresvärmarne anseeligt aftagit i styrka å de orter, der en energisk insamling egt rum redan år 1887, men att, der detta ej varit fallet, skadedjuren vid svärmningen 1891 visat sig ovanligt talrika, t. ex. i Malmöhus län. Då en liknande erfarenhet vunnits i Danmark, vore det att beklaga, om insamlingens fortsättande under de närmast kommande åren skulle komma att underlåtas. Ännu vore nemligen ollonborrarnes antal icke så reduceradt, att insamling deraf kunde anses obehöflig, utan all anledning vore att befara, att ollonborrarna åter inom kort skulle uppträda förödande, om de i fred finge svärma och föröka sig. Då det egentligen vore den mera lösa och fattiga befolkningen, som verkstälde insamlingen, vore det gifvet, att ersättningen för arbetet måste sättas högre per liter ollonborrar, ju svårare och mera tidsödande det blefve att hopsamla skadedjuren. Om dessutom dessa komme att uppträda på nya lokaler och ställvis hvart annat år eller ännu oftare, hvilket den under år 1892 vunna erfarenhet nästan syntes antyda, blefve det ännu påtagligare, att penningeanslag på förhand blefve icke allenast önskvärdt, utan kanske rent af nödvändigt. På grund häraf ansåge

Lampa statsanslag ånyo böra beviljas för ollonborrhars utrotande, men denna gång helst för fyra år eller för åren 1893—1896, emedan det visat sig, att partiella svärmningar inträffade mellan de ordinare, hvart fjerde år återkommande. Ehuru anledning vore att hoppas, det en mindre summa än den förut beviljade nu kunde förslå, syntes det likväl för mötande af oförutsedda händelser vara lämpligast, att beloppet bibehölles oförändradt.

För egen del har landtbruksstyrelsen, under åberopande af hvad Lampa anfört, ansett statsmedel fortfarande böra finnas tillgängliga för understödjande af fortsatta åtgärder i det ifrågavarande syftet från enskildes, kommuners, landstings eller hushållningssällskaps sida. Ehuru ollonborrharna i regeln svärmade endast hvart fjerde år och nästa större svärmning komme att inträffa år 1895, vore det likväl, då det visat sig, att mindre svärmningar inträffade mellan de större, såsom under 1892, och svärmningar till följd häraf efter all sannolikhet komme att inträffa jemväl under år 1896, önskvärdt att, på sätt Lampa jemväl hemställt, erforderliga statsmedel denna gång blefve tillgängliga för fyra år eller åren 1893, 1894, 1895 och 1896. Hvad anginge beloppet af berörda medel, så och ehuru anledning vore att antaga, det ollonborrharnes svärmningar icke skulle hädanefter komma att ske i fullt samma omfattning som tillföre, ansåge styrelsen likväl, enär i allt fall visshet i berörda hänseende ej kunde vinnas, försigtigheten bjuda, att enahanda belopp som för perioden 1890—1892 äfven för nu ifrågavarande period blefve för ändamålet tillgängligt; och har styrelsen för den skull hemställt, att Eders Kongl. Maj:t täcktes vidtaga erforderliga åtgärder för att ett sammanlagdt belopp af högst 60,000 kronor måtte kunna för åren 1893, 1894, 1895 och 1896 af Eders Kongl. Maj:t disponeras såsom anslag till bestridande af kostnaderna för utrotande af ollonborrhars, att utgå i den mån motsvarande belopp af enskilde, kommuner, landsting eller hushållningssällskap för ändamålet tillskötas.

Till följd af härå erhållen nådig remiss har statskontoret den 15 innevarande månad afgifvit infordradt underdånigt utlåtande och deruti förmält sig anse de från Hallands och Kristianstads läns hushållningssällskap inkomna ansökningar om rätt att för åren 1893, 1894 och 1895 tillgodonjuta återstoderna af dem genom nådiga brefvet den 17 oktober 1890 tilldelade belopp icke kunna vinna nådigt bifall. Deremot har statskontoret icke funnit anledning till erinran mot landtbruksstyrelsens framställning om nådig proposition till Riksdagen att för åren 1893—1896 till Eders Kongl. Maj:ts disposition ställa ytterligare 60,000 kronor för ifrågavarande ändamål.

Då de medel, som af 1890 års Riksdag ställes till Eders Kongl. Maj:ts förfogande för utrotande af ollonberrar, voro afsedda att disponeras för åren 1890—1892, anser jag lika med statskontoret, Hallands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskotts samt Kristianstads läns hushållningssällskaps ansökningar om rätt för hushållningssällskapen att för åren 1893—1895 använda återstoden af de dem genom nådiga brefvet den 17 oktober 1890 beviljade medel icke kunna vinna nådigt bifall.

Så väl dessa ansökningar som hvad i öfrigt i ärendet anförts synes mig dock ådagalägga angelägenheten af att statsmedel jemväl för åren 1893—1896 ställas till Eders Kongl. Maj:ts förfogande att användas till ollonberrars utrotande, och i afseende å beloppet af dessa medel har jag icke något att erinra mot hvad landtbruksstyrelsen föreslagit. Icke heller eger jag anledning att ifrågasätta någon ändring af de villkor, som för medlens användande af Riksdagen år 1890 bestämdes. I likhet med hvad år 1890 skedde torde äfven nu medlen kunna lämpligen tagas från den så kallade undsättningsfonden, hvars i riksgäldskontoret innestående behållning, enligt en nästlidne gårdag erhållen uppgift, utgör 817,355 kronor 26 öre, hvartill komma de från fonden utlemnade ännu oguldna lån, uppgående till 168,741 kronor 66 öre.

Jag hemställer alltså, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva, att af de medel, som jemlikt Riksdagens skrivelser den 12 maj 1868 och den 6 mars 1889 blifvit ställda till Eders Kongl. Maj:ts disposition för behöfvandes undsättning vid missväxt eller felslagen skörd eller då allmännare nöd i någon ort af annan orsak uppstått, ett sammanlagdt belopp af högst 60,000 kronor må för åren 1893, 1894, 1895 och 1896 af Eders Kongl. Maj:t disponeras såsom anslag till bestridande af kostnaderna för utrotande af ollonberrar, att utgå i den mån motsvarande belopp af enskilde, kommuner, landsting eller hushållningssällskap för ändamålet tillskjutes.»

Uti hvad föredragande departementschefen sålunda yttrat och hemställt instämde statsrådets öfrige ledamöter;

och behagade Hans Maj:t Konungen, med bifall härtill, förordna, att nådig proposition i ärendet skulle till Riksdagen aflätas af den lydelse, bilagan till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

Pehr Thyselius.